

ΣΑΝ ΟΡΑΜΑ

Ἄνιστορῶ πὸς θεν' ἀνοίξη ἡ θύρα καὶ πὸς Οὐμπτη,
Ἄντικρυ μὲν νύργοσταθῆς μ' ἀτέραντη συμπόνια,
Πανόρια πάντα, καθὼς μὲς στὸ λογισμό μου λάμπεις,
Γιὰ νὰ μοῦ πῆς πὸς μ' ἀπαντέχεις τόσα ἔρμα χρόνια.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΡΙΞΑΛΛΙΔΕΣ

ΤΟΥ Ν. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗ

Ὅσες ψυχούλες ταπεινές, ἀπαράπονετες,
ποῦ σάν τραγοῦδι ἀγγελοζήσαν τὴ ζωὴ τους,
κ' ἦσαν γλυκὰ τὰ δάκρυα τῶν ἀνέλπιδων
κ' εἶταν καμῶν ἀνθίσματα οἱ θυμοὶ τους,
κι ἀλαφροπέρασαν τοῦ κόσμου ἐδῶ τὴ θάλασσα
σάν ποῦ περνοῦν τὸ λογισμὸ οἱ ἐλπίδες,
πεθάναν ξεχασμένες κι ἀσυντρόφιαστες
κ' ἔγιναν ὅλες τριξαλλίδες.

Κ' ἔγιναν ὅλες τριξαλλίδες κ' ἔγιναν
στῆς νύχτας τὸ πονόψυχο σκοτάδι
καρδιάς παρηγορήτρας γλυκοστέναγμα,
χεριοῦ ἀπαλοῦ καὶ πονεμένου χάδι,
κ' ἔγιναν ὅλες τραγουδάκια αἰθέρια
ποῦ στάζουν σὰ δροσοῦλες ἀπ' τ' ἀστέρια
καὶ σὲ κοιμίζουν μὲ κρυφὸ νανούρισμα
σὲ ὄνειρων νεραϊδέων χέρια.

Βετούσα (Μυτιλήνης)

Θ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥΣ ΚΑΙ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ
ΑΛΛΟΥΣ ΕΛΛΑΔΙΤΕΣ. ★ ★ ★ ★ ★

Κάτι καθαρεβουσιάνικες φημερίδες τῆς Πόλης,
ποῦ μᾶς ἔρχονται κάποτε, κακὲς μᾶς φέρνουν εἰ-
δησες σχετικὰ μὲ τὸ Βενιζέλο. Ὁργιαζόν, λένε, οἱ
παλιοκομματικοί, καὶ καταβρωμοῦν τὸν τόπο μὲ τὴν
ἀτιμὴ τους τὴν ἀντιπολίτευση Πώπηδες, Κουλουβά-
κηδες, Χαιρόπουλοι καὶ ρέστοι. — Ὁ Βενιζέλος ἔφαγε,
ἐπνιξε, βουλιάξε, βουλιάζει, θὰ βουλιάξη τὸ Ἔθνος—
οἱ δοξολογητάδες τοῦ χτὲς οὐρλιάζουν κ' ἀνέβλαβα
φωναζόν. Καὶ ὁ λαὸς τί κάνει, ἀλήθεια; Ἦ ἀκούει
καὶ τὰ βλέπει χωρὶς ἀγανάχτηση οὐλα τοῦτα; Δὲ
θυμώνει ἡ ψυχὴ του; Δὲ μανίζει, δὲν ξεθυμαίνει
πουθενά; Γιατί; Ὁ λαὸς ἀφτὸς δὲν εἶναι κείνος ποῦ
ὡς τὰ πὲς ξελαυργιαζότανε γιὰ τὴν ἀνόρθωση καὶ
γιὰ τὸ Μεσία;

Ἐμεῖς ἐδῶ, στὰ Μπαλκάνια τὰ Βουργάρικα, σὲ
περικυκλωσιά, ποί, ὅπως καὶ νᾶναι, μοσκομυρζίει

ἀλήθειαι καὶ ζωὴ, ξυπαζόμεστε μ' ἀφτὴ σας τὴν
κατάσταση· καὶ συχιζόμεστε, καὶ θυμόνομε, καὶ
κλιῖμε, καὶ κατάρα ὅλη εἶναι ἡ καρδιά μας γιὰ τὰ
χάλια σας ἀφτά. Χάλια, ἀλήθεια—Κοῖμα! Χάλια!

Δὲ βλέπουμε τοὺς ἄλλους τοὺς πολιτικούς ποῦ
στὴ θέση τοῦ Βενιζέλου θάρθουνε. Οἱ ἴδιοι, βέβαιαι,
οἱ παλιοί, μὲ κάποιους νέους στὰ χρόνια φάβλους,
μὲ Πώπηδες καὶ Χοίρους ἀνάμιχτοι. Καὶ ὁ λαὸς, ὁ
χτεσινὸς ὁ ἀγαναχτισμένος, ὁ βαριομοίρης ὁ λαὸς,
τὴν ἀνέχεται τὴν ἐνέργειά τους καὶ ζῆ μαζί τους
ἀκόμα. Καημένοι Ἑλλαδίτες! Δὲν εἶναι ἀκόμα χρό-
νος ποῦ μᾶς ἦρθε ἡ εἶδηση ἀπ' τὰ νοῦμερά σας—ἡ
εἶδηση τοῦ γκερεμισμοῦ κάθε παλιοῦ καὶ ἄρρωστον
καὶ φάβλου. Καὶ μὲ τίς φωνές σας, καὶ μὲ τὰ φου-
σκοτιά σας τὰ καμώματα, μᾶς κάνετε, ἐμεῖς, ποῦ
ζοῦμε τόσο μακριὰ ἀπ' τὴ χώρα ποῦ πάντα τὴ νο-
μίσαμε τῆς γῆς τοῦ ὄνειρου μας θεμελιώτρα, νὰ
νομίσουμε μᾶς κάνετε πὸς κάτι σὰ νὰ ἄρχιζε. Ἄ-
κούσαμε φωνές, κι ἀκούσαμε δοξογογήματα κ' ἐφκές.
Εἶπαμε: τώρα πιά ζωὴ ἀρχίζει. Μά, ἀπάτη! Νά,
σᾶς ἦρθε ὁ ἄθρωπος ὁ διαλεχτός, ὁ μόνος στὸν τόπο
σας, ὁ μοναδικός! Οὐρλιάζετε, φωνάζετε, Μεγάλο
τὸν ἐκράζετε. Κι ὁ ἄθρωπος ἀφτός, μ' ὅλα τὰ μπό-
δια, μ' ὅλη σας τὴ βρώμα, κάτι ἔκανε, κάτι σᾶς
ἔδωκε. Τὸ βλέπουμε μεῖς, στραβοί! Ὁ Βενιζέλος
φέρτηκε, ὄχι Μεγάλος ἴσως, δὲ θὰ σᾶς ἀξίζε τόσο.
Δούλεψε ὅμως, ἀκούρατος κι ἀσύγκριτος συναμε-
ταξύ σας, γιὰ σᾶς. Ρωτήσατε τὸν κόσμο. Ἐλάτε δῶ
νὰ σᾶς τὸ πῆ κάθε σκαφτιάς καὶ κάθε γουρουνιάρης
τῶν Μπαλκανιῶν. Ὁ Βενιζέλος νὰ σᾶς ξεκολλήση
κάθε βρωμαρρώστεια προσπάθησε, κι ἀπ' τὴ μοι-
χλιά καὶ τὴν ἀκνησιὰ νὰ σᾶς λεφτερώση προσπαθεῖ.
Καὶ σεῖς τὸν ἐλεφτερωτὴ νὰ τὸν ἐβλαβηθῆτε δὲ θέ-
λετε. Τοὺς ψέφτες ἀκούγετε. Ἐ! σᾶς ἀξίζει κατα-
φρόνηση, σᾶς Ἀθηναῖοι, κι ὅλους σας Ἑλλαδίτες!

Τώρα οὐρλιάζουνε οἱ φάβλοι, καὶ οἱ φαγάνες
δουλέβουνε γιὰ νὰ γκερεμίσουνε τὸ μόνον ἄθρωπο
ποῦ εἶναι — μπορεῖ ὄχι τέλειαι, μὰ πάντα εἶναι —
ὁμοιος μὲ τοῦ ποιητῆ τὸ παλληκάρι: «Γιομίτος
γνώμη, κι ὅλος εἶναι γρανίτης, καὶ ἡ φελή του εἶ-
ναι ἐβγενικειά, καὶ δείχνει σὰ συγγενάδι μακρινὸ
δικό μας, καὶ δὲν ἔχει τίποτε ποῦ νὰ τόνε πῆς
στερνοῦ φιλόσοφου ἠσκιο μὲ τὴ βουλιὴ τὴν ἄβουλη,
στὰ μνήματι γυρμένο». Οἱ φαγάνες δουλέβουνε,
καὶ δουλέβουνε πᾶνου σας, καὶ σεῖς τοὺς χαίρεστε,
σωπάτε, δὲν ἀγαναχτᾶτε, δὲν ξεθεώνετε, δὲ σκοτώ-
νετε. Ἄδειοι ἀπὸ γνώμη καὶ καρδιά! Λέπει ἀπ' τὴ
ζωὴ σας μιὰ ψυχὴ, μιὰ φλόγα. Ἡ ζωὴ λείπει.

Ὁ Βενιζέλος νὰ σᾶς ζήσει θὰ μποροῦσε. Γνοια-
σμένα καὶ σπουδαχτικὰ ἄν τὸν ξετάζατε, τότε θὰ
τόνε νοιώθατε. Τώρα ὅμως ἀνοιαγοὶ καὶ φάβλοι.

Νά, τί ἀξίζει νά σᾶς θυμίση κάνεις: Τὸ παλλη-
κάρι τ' ἀληθινό, ὁ ἐβγενικὸς ὁ ἄντρας, στὸ κάθε τι
διάφορος φανερόνεται ἀπ' ἀνθρωπάριον — τίς χυ-
δαῖες τίς ὑπαρξες. "Ἐτσι καὶ τὸ ξεβγενισμένο καὶ τὸ
μεγαλόφυχο τὸ ἔθνος: Ἄπὸ τὸν ἄνοιαγο καὶ τὸν
ἀκαμάτη κόσμον, τὸ φωνακλά, τὸν ἄγνωρο καὶ τὸν
πολύξερο· ἀπ' τὸ λαὸ πού εἶναι δοῦλος χλίες φορές
στὴν ἀσκήμια, κι ἀπ' τοὺς «κοντόφωτους καὶ τοὺς
μικροὺς τοῦ κόσμου σέρνεται» ἀπὸ τὸν ὄγλον τὸν
ἀνίδεο καὶ μουρνταρόφυχο, τὸ ἐβγενικὸ τὸ ἔθνος
χλιμίδες μίλια μακριὰ ξεχωρίζει. Καὶ ὁ σπουδαγι-
κὸς καὶ ὁ προσεχτικὸς ὁ παρατηρητὴς, ἐβλιβητικὰ
τὴν ξεδιαλίνει τὴν ἀλήθεια: Τοῦ ἐβγενικοῦ λαοῦ
τὰ αἰσθήματα εἶνε σταθερά, βυσταχερὰ καὶ σωστά
— παιδιὰ γνοιασμένης, φροντισμένης, καὶ μὲ τὴν
ψυχὴ, δουλειᾶς — ἀποτέλεσμα σκέψης βουθεῖας. Τὸν
ὄγλον νὰ τότε συνελάρης δύσκολο καθόλου δὲν εἶναι.
"Ἐχει αἰσθήματα ἐρκολοκίνητα, κι ὁμορφια ἴσως,
ὅμως ἡ βίαση λείπει, καὶ τὸ θεμέλιο. Μπορεῖς νὰ
τότε πειράξεις καὶ νὰ τότε γαργαλῆξῃς ὅπου σ' ἐφα-
ριστεῖ, κατὰ τὴν καυτασοσύνη σου καὶ τὴν ἀνάγκη
σου. Μονοστιγμῆς ἀνάφτει κι ἀγριέβει καὶ σὰν ἀγρίμι
τρέχει στοὺς δρόμους, ὅσο βυστᾷ τὸ γαργάλισμα.
Σὰ θάμι μοιάζει, μὰ γιὰ λίγην ὄρα. Τὸ γαργά-
λισμα γλήγορα περνᾷ, καὶ ὡς ἐκεῖ ὁ θυμὸς του, ὡς
ἐκεῖ ἡ κίνησι, ὅχι παραπέρα ἢ ἐνέργειά του. Φά-
βλος κόσμος. "Ὀχλος. Τοῦ κόσμου ὅμως τοῦ ξεβγε-
νισμένου τὰ αἰσθήματα — σὰν καὶ τοῦ πάλιχαριοῦ:
σωστά, μετρημένα καὶ συνεχόμενα. Βυστοῦν.

Ὁ Βενιζέλος εἶναι τέτιος, κ' εἶναι ἀλλοιώτικος.
Ψέφτης, ἀνεπιτήδειος, γελιστής, φαγάς. Μὰ ὁ Βε-
νιζέλος εἶτιν ἐκεῖνος πὸν χτές, τὸ λέγατε τοῦ λόγου
σας, ὅλα τὰ σιγκινοῦσε, «κ' ἦρθε νὰ σύρη τὸ σε-
μνὸ χορὸ πὸν οὐ μᾶς κίμη ἐμένα "Ὀλυμπο ξανά,
κ' ἐσέ, ἔρημη χώρα, κόσμος». Τὰ αἰσθήματά σας ἄλλα
χτές, καὶ ἄλλα σήμερον, καὶ ποίος ξέρει τί λογῆς ἄβριο,
Ἑλλαδίτες! Βάρβαρος κόσμος. Νὰ σᾶς κλαίη κανεῖς.

Σωξόπολη, 21/7/1911.

ΣΤΑΒΡΟΣ ΜΑΒΡΟΘΑΛΑΣΣΙΤΗΣ

"Ἐπειτα ἀπὸ τὸν Ὀθωνα βαλθήκαμε νὰ γίνουμε Ἐ-
ρωπαῖοι. Καλοδεχτήκαμε κάθε νεωτερισμὸ τοῦ φράγκικου
πολιτισμοῦ, σὲ ρούχα καὶ σὲ φερσίματα, σὲ νομοθεσία καὶ
φιλολογία. Τὸ Οἰκογενειακὸ καὶ τὸ Διοικητικὸ Δίκαιο (ὅπου
διορθώθηκε τὸ Ἀυτοκρατορικὸ κείμενον) κατάντησε χάβρα
ἀντιλογίας, βοήρκος γλιστάρικος ὅπου τσαλαβουτᾷ ἢ δι-
κιοσύνη καὶ τὸ χρωστοῦμε στ' ἀχώνευτα μαθήματα πὸν μᾶς
προφτάνουν ἀπὸ τὴ Δύση. Σὰ βάρβαροι βιαστικοὶ καὶ σὰν
παιδιὰ κακαναθρεμένα ριχτήκαμε σ' ὅ,τι μᾶς γυάλισε, κακο-
χορτάσαμε μὲ ὅ,τι πρωταρπάξαμε καὶ πασαλεφτήκαμε
ψεύτικη λαμπροσύνη.

ΕΡΜΟΝΑΣ

Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ (*)

Α'

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ
Ο ΒΕΖΥΡΗΣ
Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΙΑ
ΟΙ ΑΒΑΙΚΟΙ

Ὁ Α' ΑΒΑΙΚΟΣ (μπρὸς στὸ παράθυρο κοιτά-
ζοντας ὄξω). Φεγκαράκι μου λαμπρό...

Ὁ Β' ΑΒΑ. (πειραχτικά). Φῶτα μου νὰ περ-
πατῶ....

Ὁ Α' ΑΒΑ. (χωρὶς νὰ κινήθῃ). Φῶτα τοῦ νὰ
περπατάει! (γυρίζοντας). Ἦθελα νὰ βρῖσκουμην στὴ
χώρα τῶν κίτρινων λουλουδιῶν... (προχωρώντας στὸν
κύκλο τῶν ἄλλων πὸν μιλοῦσαν δυνατὰ). Ἡ μακα-
ρίτισα ἢ κυρούλα μου μού τῶχε πωμένο (σὺ μονο-

(*) Τὸ χερόγραφο τοῦ Ἀρήγιανου· μοῦ χαρίστηκε
ἀπὸ τὴ μακαρίτισσα τὴ γιὰ Καμπύσινα μίξι μὲ ἄλλα
ἀτύπωτα χερόγραφα τοῦ Καμπύση. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ, τὸ χω-
ριάτικο ρομάντζο Ὀχτροὶ καὶ φίλοι», τῶδωσα καὶ δημο-
σιεύτηκε πρὸ τρία περίπου χρόνια στὸ «Monde Hellénique».
Ἐνα ἄλλο μικρὸ διηγηματάκι Ὁ Γιάννης Μάνταλος·
(γραμμένο στὰ 1895), ἓνα μονόπρακτο δράμα Ἡ γιορτὴ
του· (γραμμένο στίς 18 τοῦ Νοέβρη τοῦ 1895), κ' ἓνα ἀτέ-
λειωτο διήγημα Ἡ Τζουλιὰνα Δέρν, (γραμμένο στὸ Μο-
νάχο, ἴσως τὴν ἐποχὴ πὸν γράφτηκε κι ὁ Ἀρήγιανος·
τὸ χειμῶνα τοῦ 1898), θὰ δημοσιευτοῦνε ἀργότερον στὸ
«Νουμά». «Οἱ Λεκαπνοί», συνέχεια τῆς «Μίς Ἄννας
Κούξλεῦ», ἔτσι ἀτέλειωτοι, ὅπως μοῦ παραδοθήκανε ἀπὸ
τὴ μάνα του (ἢ Α' πράξι, μὰ σκηνὴ ἀπὸ τὴ Β' κι ἀλά-
καιρη ἢ Δ' καὶ τελευταία πράξι), δημοσιευτήκανε στὸ
«Νουμά» (ἀριθ. 117, 118, 119, 120, 121, 122, Ὀχτώ-
βρης — Νοέβρης 1904).

Στὰ χερόγραφα τοῦ Καμπύση, ὕστερ' ἀπ' τὸ θάνατό
του, βρεθήκανε δυὸ μέρη μοναχὰ τοῦ Ἀρήγιανου. Τὸ
Α' μέρος πᾶνον πᾶνον ἔχει τὴ μερομηνία Ἐμόναχο 1|13
12.98. Εἶναι 11 μεγάλα κατεβατὰ χαρτὶ τὸ Α' μέρος καὶ
10 1|2 κατεβατὰ χαρτὶ τὸ Β', μὲ πολλὰ σφισμάματα καὶ
διορθώματα. Ἀπὸ τὸ γράψιμο φαίνεται πῶς εἶναι τὸ πρω-
τόγραφο, ἴσως καὶ μόνο τὸ σκέδιο τοῦ δραματό. Ζώντας
ὁ Καμπύσης δημοσίεψε ἓνα κομμάτι τοῦ Ἀρήγιανου· στὸ
«Διόνυσος», σὲ στίχους, κι ὀλωςδιόλου ἀλλιότιχο παρὰ
ὅπως εἶναι στὸ χερόγραφο. Τὸ κομμάτι αὐτὸ θὰ δημοσιευτεῖ
σὰ συνέχεια καὶ στὸ «Νουμά», ἅμα τυπωθοῦνε τὰ χερό-
γραφα πὸν βρῖσκονται στὰ χέρια μου. Καὶ ἔτσι θὰ φανεῖ
πῶς τὸ πρωτοσκεδιάζε καὶ πῶς τᾶλλαξε τὸ δρῆμα του ὁ
Καμπύσης.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ